

Zondag 21 juli 2019

16^e zondag door het jaar

Opening:

Welkom aan u allen hier in de kerk en degenen die thuis mee luisteren; ook welkom dus aan de gasten die hier mogelijk op vakantie zijn. Het thema van dit weekend gaat o.a. ook over gastvrijheid en rust. In deze weken is de ene helft van Europa te gast bij de andere. En onderweg zie je nog wel eens een bordje: "wij bieden onze gasten alle service".

In de Joods-christelijke traditie (maar evenzeer bij de Islam) staat gastvrijheid altijd hoog aangeschreven: want als je gasten goed ontvangt, dan gebeurt er ook iets goeds. Je spreekt elkaar aan op het beste; en zo van hart-tot-hart converseren, is heel bevrijdend, en geeft veel wederzijdse voldoening.

Zo zijn ook wij hier vanmorgen bijeen rond de ene Gastheer, die ons licht en leven wil schenken. Abraham ervaart dit, als hij drie vreemdelingen onverwacht op bezoek krijgt en gastvrij ontvangt, waarbij hij weer zicht krijgt op nieuwe toekomst. En bij het bezoek van Jezus bij Martha en Maria, krijgen we een belangrijke tip te horen voor evenwicht in je leven. Huub Oosterhuis laat ons dan ook in de 2^e lezing meepeinzen, hoe spirituele openheid en overgave een belangrijke bron is voor onze levenshouding van zorgzame liefde en daadkracht.

Overweging

Aan de Route du Soleil tussen Dyon en Lyon ligt, temidden van de "grand-cru's", het mooie wijnstadje Beaune, waar reizigers-onderweg vaak zoeken naar een pleisterplaats voor een nacht. Bij het marktplaatsje staat het eeuwenoude "Hotel de Dieu", (1443 geb.) met de geel-groene geglazuurde dakpannen. Je ziet dat er ooit met veel zorg en liefde aan gewerkt is. Het is van oorsprong namelijk een gasthuis voor minderbedeelde zieken, die op een grote zaal bij elkaar lagen. Op deze "la grande chambre des pauvres" werden de zieken, op kosten van Philips de Goede, liefdevol verpleegd door hardwerkende nonnen. Deze ziekenzaal werd dagelijks tegelijk gebruikt als kerkzaal. Vanuit het bed had je zicht op het altaar. Met recht dus de naam "Hotel de Dieu".

Als je ziek werd opgenomen, brachten nonnen je bij de ingang allereerst naar een badkamer, en naar de biechtstoel er tegenover. Was je eenmaal op bed gelegd in die grote zaal, dan kon je rustig nadenken over je leven. Daar ontkwam je ook niet aan, want het uitzicht was gericht op het altaar, met daarboven de schildering van Rogier v.d. Weyden: "Het laatste Oordeel". U kent het wel: Michael met de weegschaal, Maria biddend voor de zondaars, en God in een lichtglans daarboven. Beneden op het schilderij (van 9 panelen) zie je dan links duivels met een poel van vuur, en rechts de glorieuze hemelpoort. Veel toeristen van nu kijken even, vinden deze historische plek best interessant, geven de gids een euro, en racen verder naar de Cote d'Azur of Spanje, waar God de zon laat opgaan over goeden en kwaden.

Toch blijft deze toeristische attractie indrukwekkend: de gastvrijheid van die zusters en hun inzet voor die hulpbehoevende mensen: het ging hen om "heel de mens". Medisch stelde het misschien allemaal niet zoveel voor in die dagen, maar de zieken kregen de aandacht waar zij ongetwijfeld veel behoefte aan hadden. Juist dat werkt ook heel genezend, zoals we zelf wel weten. Humane waarden hebben altijd een sociale context.

Waarom deze zomerse inleiding?

Omdat het altaar, en die schildering "Het laatste Oordeel", de zieke mensen dagelijks een spiegel voor ogen gaf, dat wij allen steeds onderweg zijn in het leven; met de dieperliggende vraag: waarheen ben je eigenlijk op weg in je leven? Wat is je bagage? Waar leef je op

Jezus wil daar Martha ook op wijzen bij al haar dagelijkse zorg en beslommeringen. (De vertaling "Slechts één ding is noodzakelijk" wordt in andere teksten iets anders geduid; daar staat: "toch is er maar weinig nodig: eigenlijk maar één ding"). M.a.w. alle zorg en drukte van Martha wordt niet gediskwalificeerd; integendeel, Hij waardeert het ongetwijfeld, zoals wij dat ook op andere plekken in het N.T. zien (b.v. rond het sterven van broer Lazarus, Martha degene is die Jezus duidelijk tegemoet treedt met de vraag, waar Hij toch bleef op het kritieke moment). Ik denk dat Hij best groot respect voor haar heeft gehad met al haar zorg en bezig-zijn. Maar Hij wijst op iets anders, dat een diepere en rijkere motivatie aan je dagelijks bezigheden kan geven, waardoor je leven meer diepgang krijgt en een vaste koers weet te houden.

Daar moet je tijd voor vrij maken; vanouds is daar de Sabbath/zondag voor bestemd. Dan is er ruimte voor rust, en stilte. De stilte doet meer dan woorden kunnen zeggen. Dan raken we aan ons diepste wezen. En "rust" is in Bijbelse taal een woord dat naar toekomst wijst, naar ruimte, en nieuwe oase. Er is in ons mensen altijd een stem die zegt: Wees vrij; en bevrijd elkaar; dat is leven!

Henriëtte Roland Holst dicht:

"Leer stil te zijn, en leer wachten;
't geheim der sterken school daarin,
dat zij zich instelden op lange drachten".

Zij bedoelt: leer je in te stellen op het lange dragen van rimpels en oneffenheden onderweg, want het visioen van morgen en van toekomst ligt in het vooruitzicht.

Maria is het type, dat wil luisteren naar zijn levenslessen; zij zit als een behoeftige leerling aan zijn voeten; een soort ontwikkelingsproces, of geloofsproces. Een bewust actief lerende vrouw.

Als Martha, zo gaat het verhaal, enigszins in paniek raakt, omdat zij de maaltijd (die naar oosters gebruik heel uitgebreid is), niet op tijd gereed kan krijgen, op dat moment zegt Jezus: "Martha, Martha, wat maak je je bezorgd; kom er toch eens even bij zitten; dat zal jou ook goed doen".

Het gaat om de traditionele spanning tussen actie en contemplatie, tussen het zorgende diaconale werk in de parochie, en de aandacht voor catechetische en liturgische bezinning. Geen van beide aandachtsvelden kunnen gemist worden; integendeel, als het goed is lopen ze door elkaar en bevruchten elkaar. Zelfs is het momenteel zo, dat het diaconaal aspect van kerk-zijn in veel parochies, ook bij ons, veel meer accent zou mogen (zou moeten) hebben.

Opvallend is, dat in ditzelfde hfdst.10 van Lucas juist de caritas bijzondere aandacht krijgt; in het verhaal over de barmhartige Samaritaan, (verleden zondag), vraagt de rijke jongeling, hoe hij het beste het eeuwige leven kan verwerven; het antwoord van Jezus was: door je hulpbehoevende naaste te helpen; al is hij/zij ook van een ander ras, cultuur of godsdienst. Eigenlijk een belangrijke les vandaag de dag voor Europa, en evenzeer voor ons Nederland.

Als wij zeggen dat Europa een joods-christelijke traditie heeft, dan mag dat wel meer gezicht krijgen. Wij voelen allen wel aan: als geloof en godsdienst niet meer zouden meetellen (in haar goede, zuivere vorm natuurlijk), dan verarmt onze cultuur en verdort er veel aan medemenselijkheid. Om het "vol" te houden, vol met die Geestkracht, moeten we goed ge-aard blijven, dicht bij onze oorspronkelijke wortels. Daar wil de perikoop vandaag op wijzen.

En nu dan de vraag naar onszelf: wie ben je zelf in dit verhaal?

Een Martha-type of een Maria-figuur? Afhankelijk van onze aard en karakter, heeft of het één of het andere in ons meer of minder accent. Toch zijn beide elementen nodig, zo horen we. De vorige week ging het over twee mannen van bezinning (een priester en een leviet), die voorbij liepen aan een mens-in-nood; en vandaag een actief iemand, die te weinig aandacht heeft voor bezinning. Juist door die ontvankelijke houding voor het spirituele, zal voor jezelf dienstbaarheid ook een diepere bodem en kleur krijgen: je wilt de ander laten groeien in zijn eigen waarde, en dat werkt bevrijdend, voor hem en voor jezelf.

Gerard Weersink, pastor.